

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

“РЎЙХАТГА ОЛИНДИ”

№ ВМ – 343 – 5А340801 – 2.01

“1” ИЮЛЬ 2003 й.

“ТАСДИҚЛАНДИ”
Ўзбекистон Республикаси
Олий ва ўрта махсус
таълим вазирлиги

“8” ИЮЛЬ 2003 й.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МОЛИЯВИЙ
СЕКТОРИНИ СОЛИҚҚА ТОРТИШ
фанидан
ДАСТУР**

**Олий таълимнинг 340000 – “Бизнес ва бошқарув” таълим
соҳасидаги 5А340603 – “Молия, пул муомаласи ва кредит”
магистратура мутахассислиги учун**

Ташкент – 2003

Тузувчи: и.ф.н. проф. Қ.А.Яхёев
Такризчилар: и.ф.н. А.Камолов
и.ф.н., доцент. М.Альмардонов

"Ўзбекистон Республикаси молиявий секторини солиққа тортиш" ўқув дастури молия органларига тегишли солиқ муносабатлари масалаларини ўз ичига олади.

Солиқ ислохотларини изчиллик билан босқичма-босқич чуқурлаштириб бориш, солиқ қонунчилиги ва солиққа тортиш амалиётини янада такомиллаштиришга методологик нуқтаи-назардан ёндашишда "Ўзбекистон Республикаси молиявий секторини солиққа тортиш" курсининг аҳамияти юқори бўлиб, уни ўрганиш ўта зарурдир.

Мазкур дастур солиқ тамойиллари ва уларнинг иқтисодийдаги ролини ҳамда солиққа тортиш амалиётининг назарий асосларини ўрганишга қаратилган.

Программа "Налогообложение финансового сектора Республики Узбекистан" состоит из вопросов, принадлежащих налогообложению финансового сектора. Учебная программа "Налогообложение финансового сектора Республики Узбекистан" необходима для изучения методологической точки зрения совершенствования налогового законодательства, а также углубления налоговых реформ в очередном порядке. При этом в настоящей программе дано изучение принципов налогообложения и их экономической роли, а также теоретические основы практики налогообложения в целом.

The program "the Taxation of financial quadrant of Republic of Uzbekistan" consists of problems inhering to the taxation of financial quadrant. The educational program "the Taxation of financial quadrant of Republic of Uzbekistan" is necessary at the approach of the methodological point of view of perfecting of the tax legislation and also recesses in the next order of tax reforms. Thus in the present program the analysis of principles of the taxation and their economical role and also fundamental theory of practice of the taxation as a whole is given.

Дастур Тошкент Молия институти Илмий Кенгашида муҳокама қилинган ва нашрга тавсия этилган (2003 йил 25 апрель 9-сонли баённома).

Дастур Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги олий ўқув юртлариаро илмий-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгаш мажлисида муҳокама қилинган ҳамда нашрга тавсия этилган (2003 йил 1 июль 37-сонли мажлис баёни).

1. СЎЗ БОШИ

Ўзбекистон Республикасида иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш ва турли хил мулк шакллариини барпо этишда солиқ сиёсати масалалари, айниқса, молиявий секторни солиққа тортиш масалалари муҳим аҳамиятга эга.

"Ўзбекистон Республикаси молиявий секторини солиққа тортиш" фани молиявий секторни солиққа тортиш ишини ташкил этиш, айнан молиявий сектор таркиби ва улар тўлайдиган солиқлар, банкларни солиққа тортиш, тижорат банкларининг даромади солиғи, унинг объекти ва ҳисоблаш хусусиятлари, тижорат банкларида ҚҚС, объекти ва уни ҳисоблаш хусусиятлари, банкларда экология, мол-мулк солиқларини ҳисоблаш хусусиятлари, бюджетдан ташқари фондларга тўловлар, суғурта ташкилотлари, уларнинг солиқлари тартиби, ҳисоблаш хусусиятлари, брокерлик ва биржаларни солиққа тортиш, ХИФ ларни солиққа тортиш каби масалаларни ўрганади.

2. ФАН ДАСТУРИ

Маъруза машғулоти мавзулари

Молиявий сектор таркиби ва улар тўлайдиган солиқлар

Молиявий сектор тушунчаси ва унинг таркиби. Молиявий секторнинг бозор иқтисодиётини ривожлантиришдаги аҳамияти. Молиявий сектор тўлайдиган умумдавлат солиқлари ва маҳаллий солиқлар ва йиғимлар.

Молиявий секторнинг бюджетдан ташқари фондларга тўловлари.

Молиявий секторда солиққа тортишнинг ҳуқуқий асослари: Солиқ кодекси, йўриқномалар.

Тижорат банкларини солиққа тортиш

Тижорат банкларининг шакллари: акционерлик, хусусий ва қўшма банклар. Улар фаолиятларининг турлари. Тижорат банкларини солиққа тортишнинг ҳуқуқий асослари: солиқ кодекси, солиқлар тўғрисидаги йўриқномалар. Ўзбекистон Республикаси тижорат банкларининг солиқли ва солиқсиз тўловлари таркиби, улар ўртасидаги умумийлик ва хусусиятлари. Банклар учун солиқ тўловчи бўлим шартлари.

Тижорат банкларининг даромад солиғини ҳисоблаш хусусиятлари

Тижорат банкларида даромадга солиқ объекти. Банкларнинг даромадлари ва харажатлари тартиби. Солиқ ҳисобига қайта қўйиладиган харажатлар ва солиқ ҳисоби хорижий мамлакатларда тўланадиган солиқлар ҳисоби.

Банкларда қўшилган қиймат солиғини ҳисоблаш хусусиятлари

ҚҚС тўғрисидаги тушунча ва унинг аҳамияти. ҚҚС объекти ва солиқдан имтиёзлар. ҚҚС ҳисобланаётганда қўлланадиган баҳолар (тарифлар) ва солиқни ҳисоблаш усули. ҚҚС бўйича ҳисобга олинадиган солиқ суммасини ҳисобга олиш тартиби ва бюджетга тўланадиган солиқ суммасини аниқлаш. ҚҚСни тўлаш тартиби ва ҳисоб варақ - фактура тўлғазиш. ҚҚС тўғрисидаги тушунча, солиқ объекти ва солиқдан имтиёзлар. ҚҚСни ҳисобланаётганда қўлланадиган баҳо (тарифлар). ҚҚС ҳисоблаш усули. Бу ерда хизмат кўрсатувчиларга тўланган солиқ суммасини ҳисобга олиш тартиби ва бюджетга тўланадиган солиқ суммасини аниқлаш. ҚҚСни тўлаш тартиби ва ҳисобварағи, фактурасини тўлдиришнинг мажбурийлиги.

Банкларда экология ва мол-мулк солиқларини ҳисоблаш ва тўлаш тартиби

Экология солиғининг объекти ва уни банкларда аниқлаш тартиби. Солиқни ҳисоблаш тартиби, ставкаси ва тўлаш муддатлари. Экология солиғининг объекти ва уни банкларда аниқлаш тартиби. Солиқни ҳисоблаш тартиби, ставкаси ва тўлаш муддатлари.

Мол-мулк солиғини ҳисоблаш асослари, солиққа тортиш объектининг таркиби. Мол-мулк солиғи бўйича ҳисобларни топшириш ва тўлаш муддатлари.

Банкларнинг пенсион фонд бандлик фонди ва йўл фондига тўловлар

Бюджетдан ташқари фондларга ажратмалар объектлари: МХФ, ялпи даромад (товаробороти), бандлик фонди, пенсия фондига ажратмалар ва тўловларни ҳисобини тузиш ҳамда топшириш. Йўл фондига ажратмалар нормаси ва уларни тўлаш тартиби.

Суғурта ташкилотларини солиққа тортиш хусусиятлари

Суғурта ташкилотларининг мулк шакллари ва суғурта фаолияти турлари. Суғурта ташкилотларининг даромад ва харажатлари, уларни даромад солиғига тортиш хусусиятлари. Суғурта ташкилотларининг солиқли ва солиқсиз тўловлари. Суғурта ташкилотлари фаолиятларининг турлари. Суғурта ташкилоти даромад солиғининг объекти, солиқ ҳисобини тузиш.

Брокерлик ва биржа муассасаларини солиққа тортиш

Брокерлик ва биржа муассасаларининг фаолият турлари.

Брокерлик ва биржа муассасаларининг солиқли тўловлари ва бюджетдан ташқари фондларга ажратма ва тўловлари. Солиқ ҳисобларини тузиш ва тўловларни тўлаш тартиби.

ХИФларни солиққа тортиш

Хусусий инвестицион фондлар фаолиятининг турлари. ХИФларни солиқли ва солиқсиз тўловлари. Солиққа тортиш объекти. Солиқ субъекти. Солиқ ставкалари. Даромадга солиқ ҳисобини тузиш ва солиқларни тўлаш тартиблари.

Бошқа солиқлар ва йиғимлар

Ижтимоий инфраструктура солиғининг объекти, уни ҳисоблаш ва тўлаш тартиби.

Ободончилик йиғимининг объекти ва ҳисоблаш тартиби.

Сотилмаган меъёрдан ортиқ тайёр маҳсулотлар қолдиғи учун 2 фоизли ҳақ тўлови объекти ва бюджетга тўлаш тартиби.

Ишлаб чиқариш аҳамиятига эга бўлган қўшма корхоналарга маҳаллий хом ашёлар, материаллардан фойдаланишига қараб даромадга солиқдан камаювчи коэффициентлар белгилаш.

Ҳар хил чиқиндилар учун ҳақлар тўловлари.

3. АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАР МАВЗУЛАРИ

Молиявий сектор таркиби ва улар тўлайдиган солиқлар

Молиявий сектор тушунчаси унинг таркиби.* Молиявий секторнинг бозор иқтисодиётини ривожлантиришдаги аҳамияти*. Молиявий сектор тўлайдиган умумдавлат солиқлари ва маҳаллий солиқлар ва йиғимлар.* Молиявий секторнинг бюджетдан ташқари фондларга тўловлари.*

Молиявий секторда солиққа тортишнинг ҳуқуқий асослари: Солиқ Кодекси, Давлат солиқ хизмати тўғрисидаги Қонун, Президент фармонлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари, йўриқномалар ва бошқа меъёрий ҳуқуқий ҳужжатлар.*

Тижорат банкларини солиққа тортиш

Тижорат банклари шакллари: акционерлик, хусусий ва қўшма банклар.* Уларнинг фаолиятлари турлари*. Тижорат банкларини солиққа тортишнинг ҳуқуқий асослари: солиқ кодекси, солиқлар тўғрисидаги йўриқномалар.* Ўзбекистон Республикаси тижорат банкларини солиқли ва солиқсиз тўловлари таркиби, хусусиятлари ва улар ўртасида умумийлик.* Банклар учун солиқ тўловчи бўлим шартлари.*

Тижорат банкларини даромадга солиғини ҳисоблаш хусусиятлари

Тижорат банкларида даромадга солиқ объекти.* Банкларнинг даромадлари ва харажатлари тартиби*. Солиқ ҳисобига қайта қўйиладиган харажатлар ва солиқ ҳисоби хорижий мамлакатларда тўланган солиқлар ҳисоби.* Солиқ базасига қайта қўйиладиган харажатлар таркиби ва унинг таҳлили.* Тижорат банкларида даромадга солиқ объекти.* Банкларининг даромадлари ва харажатлари таркибининг таҳлили.* Солиқ ҳисобига қайта қўйиладиган банкларининг харажатлари таркиби.* Солиқ ҳисобини тузиш тартиби.* Хорижий мамлакатларда тўланган солиқлар ҳисобини тузиш.*

Банкларда қўшилган қиймат солиғини ҳисоблаш хусусиятлари

ҚҚС тўғрисида тушунча ва унинг аҳамияти*. ҚҚС объекти ва солиқдан имтиёзлар.* ҚҚС ҳисобланаётганда қўлланадиган баҳолар (тарифлар) ва солиқни ҳисоблаш усули.* ҚҚС бўйича ҳисобга олинадиган солиқ суммасини, ҳисобга олиш тартиби ва бюджетга тўланадиган солиқ суммасини аниқлаш.*

ҚҚСни тўлаш тартиби ва ҳисоб-варақ - фактура тўлаши.* ҚҚС тўғрисидаги тушунча, солиқ объекти ва солиқдан имтиёзлар.* ҚҚСни ҳисобланаётганда қўлланадиган баҳо.* ҚҚС ҳисоблаш усули.* Бу ерда хизмат кўрсатувчиларга тўланган солиқ суммасини ҳисобга олиш тартиби ва бюджетга тўланадиган солиқ суммасини аниқлаш.* ҚҚСни тўлаш тартиби ва ҳисобварағи, фактурасини тўлдиришнинг мажбурийлиги.*

Банкларда экология ва мол-мулк солиқларини ҳисоблаш ва тўлаш тартиби

Экология солиғининг объекти ва уни банкларда аниқлаш тартиби*. Солиқни ҳисоблаш тартиби, ставкаси ва тўлаш муддатлари.*

Мол-мулк солиғини ҳисоблаш асослари, солиққа тортиш объектининг таркиби.* Мол-мулк солиғи бўйича ҳисобларни топшириш ва тўлаш муддатлари.* Экология солиғининг объекти ва уни банкларда аниқлаш тартиби.* Солиқни ҳисоблаш тартиби, ставкаси ва тўлаш муддатлари.* Мол -мулк солиғини ҳисоблаш асослари, солиққа тортиш объектнинг таркиби.* Мол -мулк солиғи бўйича имтиёзлар, ҳисобларни топшириш ва тўлаш муддатлари.*

Банкларнинг бюджетдан ташқари фондларга тўловлари

Бюджетдан ташқари фондларга ажратмалар объектлари : МХФ, ялпи даромад (товаробороти) ва бандлик фондлари, пенсион фондига ажратмалар ва тўловларни ҳисобини тузиш ва топшириш.* Йўл фондига ажратмалар нормаси ва уларни тўлаш тартиби.*

Суғурта ташкилотларини солиққа тортиш хусусиятлари

Суғурта ташкилотларининг мулк шакллари ва суғурта фаолият турлари.* Суғурта ташкилотларининг даромад ва харажатлари, уларни даромад солиғига тортиш хусусиятлари.* Суғурта ташкилотларининг солиқли ва солиқсиз тўловлари.* Суғурта ташкилотлари фаолиятлари турлари.* Суғурта ташкилоти даромад солиғини объекти, солиқ ҳисобини тузиш.* Суғурта ташкилотларининг солиқли ва солиқсиз тўловлари.

Брокерлик ва биржа муассасаларини солиққа тортиш

Брокерлик ва биржа муассасаларининг фаолият турлари*. Брокерлик ва биржа муассасаларининг солиқли тўловлари ва бюджетдан ташқари фондларга ажратма ва тўловлари.* Солиқ ҳисобларини тузиш ва тўловларни тўлаш тартиби.*

ХИФларни солиққа тортиш

Хусусий инвестицион фондлар фаолияти турлари*.

ХИФларни солиқли ва солиқсиз тўловлари.* Даромадга солиқ ҳисобини тузиш ва солиқларни тўлаш.*

Бошқа солиқлар ва йиғимлар

Ижтимоий инфраструктура солиғининг объекти, уни ҳисоблаш ва тўлаш тартиби*.* Ободончилик йиғимини объекти ва ҳисоблаш тартиби.*

Сотилмаган меъёрдан ортиқ тайёр маҳсулотлар қолдиғи учун 2 фоизли ҳақ тўлови объекти ва бюджетга тўлаш тартиби.*

Ишлаб чиқариш аҳамиятига эга бўлган қўшма корхоналарга маҳаллий хом ашёлар, материаллардан фойдаланишига қараб даромадга солиқдан камаювчи коэффициентлар белгилаш.* Ҳар хил чиқиндилар учун ҳақлар тўловлари.*

Курс иши мавзулари

1. Ўзбекистон Республикаси молиявий сектор таркиби ва улар тўлайдиган солиқлар.
2. Ўзбекистон Республикаси молиявий сектор тўлайдиган умумдавлат солиқлари.
3. Ўзбекистон Республикаси молиявий сектор тўлайдиган маҳаллий солиқлар ва тўловлар.
4. Ўзбекистон Республикаси молиявий секторнинг бюджетдан ташқари фондларга тўловлари ва уларни такомиллаштириш масалалари.
5. Ўзбекистон Республикаси молиявий секторда солиққа тортишнинг ҳуқуқий асослари.
6. Тижорат банкларининг даромад солиғи, уни объекти ва ҳисоблаш хусусиятлари.
7. Тижорат банкларида ҚҚС, объекти ва уни ҳисоблаш хусусиятлари.

8. Банкларда экология, мол-мулк солиқларини ҳисоблаш хусусиятлари.
9. Бюджетдан ташқари фонларга тўловлар ва уларни такомиллаштириш.
10. Суғурта ташкилотлари, уларнинг солиқлари тартиби, ҳисоблаш хусусиятлари.
11. Брокерлик ва биржаларни солиққа тортиш масалалари.
12. ХИФларни солиққа тортишни такомиллаштириш масалалари.
13. Банкларнинг даромадлари ва харажатлари таркибини таҳлили.
14. Солиқ ҳисобига қайта қўшиладиган банкларнинг харажатлари таркиби.
15. Ҳорижий мамлакатларда тўланган солиқлар ҳисобини тузиш.
16. Экология солиғининг объекти ва уни банкларда аниқлаш тартиби. Солиқни ҳисоблаш тартиби, ставкаси ва тўлаш муддатлари.
17. Мол-мулк солиғини ҳисоблаш асослари, солиққа тортиш объектининг таркиби.

4. ТАВСИЯ ЭТИЛАЁТГАН МАВЗУЛАР БЎЙИЧА КЎРГАЗМА НАМОЙИШ МАТЕРИАЛЛАРИ. ИНФОРМАЦИОН ТЕХНИК ВОСИТАЛАР

Бу фанни ўқитиш жараёнида замонавий техник воситалардан, компьютерлардан, алоқа воситаларидан, Интернет тармоғидан ва бошқа инфор­мацион техник воситалардан фойдаланиш белгиланган.

1. Компьютер;
2. Аудио ва видео жиҳозлар;
3. Диапроектор;
4. Кодоскоп;
5. Графопроектор;
6. Интернет тармоғи: <http://www.nalog.ru>.

5. ЎЗЛАШТИРИШНИНГ НАЗОРАТИ

Фанни магистрантлар қандай ўзлаштирганлигини назорат қилиш ишлари жорий, оралиқ, якуний назоратлар, тест, ёзма иш, магистрант мустақил бажарган ишлар конспекти, схема диаграмма - графикларини баҳолаш орқали олиб борилади.

"Солиққ тортиш амалиёти" фанидан магистрантлар 40 соат маъруза ва 40 соат амалий машғулот ўтказилади. Фан бўйича магистрантларнинг ўзлаштиришини баҳолаб бориш қуйидагича амалга оширилади.

Баҳолаш мезонлари қуйидагича гуруҳланган: - Оралиқ баҳолаш жами баллнинг 35%. Жорий баҳолаш ҳам жами баллнинг 35%. Якуний баҳолаш жами баллнинг 30%.

Демак, оралиқ баҳолашда энг юқори балл 28,0 ни ташкил этиб, магистрант ушбу баллнинг 55%идан 100% игача оралиғида яъни, 15,4 баллдан - 28,0 баллгача тўплаши мумкин. Жорий баҳолашда ҳам энг юқори балл 28,0 ни ташкил этиб, магистрант ушбу баллнинг 55%идан - 100%игача оралиғида яъни, 15,4баллдан - 28,0 баллгача тўплаши мумкин. Якуний баҳолашда эса юқори балл 24,0ни ташкил этиб, магистрант ушбу баллнинг 55%идан - 100%игача оралиғида яъни, 13,2 баллдан - 24,0 баллгача тўплаши мумкин.

Семестр давомида фан бўйича тўпланган баллар қуйидаги ўзлаштириш кўрсаткичлари билан баҳоланади:

- 86 - 100 - "аъло";
- 71 - 85 - "яхши";

- 55 - 70 - "қониқарли".

6. АДАБИЁТЛАР

Асосий адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси.-Т.:Ўзбекистон, 1992.
2. Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодекси. Т.:Адолат, 1999.
3. Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодекси. - Т.: Адолат 1999.
4. Ўзбекистон Республикасининг "Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ хизмати тўғрисида"ги Қонуни. \ \ Халқ сўзи, 1997 йил 29 август.
5. "Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 30 декабрдаги 455-сонли "Ўзбекистон Республикасининг 2003 йилги бюджет параметрлари тўғрисида"ги қарори. \ Солиқлар ва божхона хабарлари, 2003 йил 17 январь.
6. Инструкция Министерства финансов и Государственного налогового комитета Республики Узбекистан № 08-18. "О порядке исчисления и уплаты в бюджет налога на доходы физических лиц" зарегистрированный Министерстве Юстиции Республики Узбекистан № 444 от 11.06.98.
7. Каримов И.А. Ўзбекистон буюк келажак сари.- Т.: Ўзбекистон. 1998.
8. Каримов И.А. Ўзбекистон иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш йўлида. - Т.: Ўзбекистон, 1998.
9. Беганов В.С. Молия сиёсати, солиқлар ва солиққа солиш. -Т.: Иқтисодиёт ва ҳуқук дунёси, 1998.

Қўшимча адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикасининг "Бож тарифи тўғрисида"ги Қонуни 1997 йил 29 август.
2. Ўзбекистон Республикасининг "Давлат божхона хизмати тўғрисида"ги Қонуни 1997 йил 29 август (1998 йил 1 майдаги ўзгартириш ва қўшимчалар билан).
3. Экспорт-импорт юқларини расмийлаштиришда божхона органларига тақдим этиладиган ҳужжатлар рўйхати. Ўзбекистон Республикаси Адлия Вазирлигидан 1998 йил 8 апрелда 428-сон билан рўйхатдан ўтган.
4. Боголенов Д. Краткий курс финансовой науки,-М.: Пролетарий, 1929.
5. Брызгалина А.В. Налоги и налоговое право. - М.: Аналитика - Пресс, 1999.
6. Ваша декларация о доходах - (Серия Рекомендации налогоплательщику) / Сокол М.П., Емельянов С.В. - М.: ФБК-ПРЕСС, 1998.
7. Все налоги, сборы и платежи Москвы.-М.: Экономика и финансы, 1996.
8. Гатаулин Ш. К. Налоги и налогообложение. - Т.: 1996.
9. Дейкин А.И. Механизм федерального бюджета США. (Бюджетная политика и 80-е гг). -М: Наука, 1989.
10. Дернберг Р.Л. Международное налогообложение. Краткий курс. Перевод с англ., - М.: ЮНИТИ 1997.
11. Дернберг Р.Л. Международное налогообложение. - М.: ЮНИТИ, Будапешт: COLPI 1998.
12. Йўлдошев М., Турсунов Й. Солиқ ҳуқуқи. - Т.: Молия, 2000.
13. Козырин А.Н. Правовое регулирование налогообложения в зарубежных странах. - М.:Финансы. 1994 № 5.
14. Маликов Т. Солиқлар ва солиққа тортишнинг долзарб масалалари. - Т.: Академия, 2002.
15. Мещерякова О. Налоговые системы развитых стран мира. Справочник. - М.: Фонд Правовая культура, 1995.
16. Налоговые системы зарубежных стран. - 2-е изд.- М.: ЮНИТИ, 1997.
17. Пепеляев С.Г. Подходный налог - принципы и структура. - М.: Контакт, 2000.

18. Петти В., Смит А., Рикардо Д. Антология экономической классики. - М., Эконом-ключ, 1993.
19. Петти В. Трактат о налогах. - М.: Эконом-ключ. 1995.
20. Пушкарева В.М. История финансовой мысли политики налогов. - М.: Инфра-М, 1996.
21. Сутырин С.Ф., Погорлекций А.И. Налоги и налоговое планирование в мировой экономике. /Под ред. Сутырин С.Ф./ - СПб.: Полиус, 1998.
22. Тимофеева О.Ф. Налоговая система России: настоящее и будущее. - М.: 1996.
23. Финансовый рынок России: проблемы формирования и функционирования. Сборник научных трудов. под редакцией д-ра экон. наук. проф. В.И. Колесникова. - Санкт-Петербург.: 2000.
24. Черник Д.Г. Налоги в рыночной экономике. - М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997.
25. Шамсутдинов Ф.Ш., Рихсиева М.Х., Кудратов Г.Х. Налоговая система США. - Т.: 1998.
26. Эриашвили Н.Д. Налоговые системы зарубежных стран. Учебник для вузов /Под ред. проф. В.Г. Князева, проф. Д.Г. Черника. 2-е изд., перераб. и доп./ - М.: Закон и право, ЮНИТИ, 1997.
27. Яхёев Қ.А. "Солиққа тортиш назарияси." Т., Ф.Фуллом, 2000.
28. Яхёев Қ.А. Ўзбекистонда солиқ тизими. - Т.: Мехнат, 1998.
29. Ўлмасов А. Иқтисод асослари. - Т.: 1997.
30. An outline of Japanese Tax System, Income tax, Japan, "Gica". In 1998.
31. Абдурахмонов О. Аслида у фойдали. /Солиқ тўловчининг журнали/, 2002 йил 4-сон.
32. Ахмедов Р.Н. Все доходы - в строку декларации. Налоговые и таможенные вести, 1996, № 3.
33. Волгина Л.А. Подоходный налог и налог на акционерные общества во Франции. - М.: Финансы № 2. 1991.
34. Жами йиллик умумий даромад ҳақида декларация (баённома) тўлдириш бўйича услубий қўлланма. /Солиқ тўловчининг журнали/, 2000 йил 2-сон.
35. Собиров Х. Бухоро амирлигида солиқлар. /Солиқ тўловчининг журнали/, 1997 йил 8-сон.
36. Сабурова С. Хива хонлигида солиқ (қўнғиротлар даври). /Солиқ тўловчининг журнали/, 2001 йил 12-сон.
37. Упрощена система налогообложения. /Экономическое обозрение/ 2002 йил № 1-2 (29-30).
38. Юлдашев И. Умумдекларациялаш тизими. /Солиқ тўловчининг журнали, 2002 йил 2-сон.